

Suomalaisista innovaatioista selkeästi ja kiinnostavasti

■ RAMI NISSILÄ

Juha Oksanen, Pekka Pesonen, Nina Rilla ja Jani Saarinen:
Suomalaisia innovaatioita. Suomi-konepistoolista Habbo hotelliin. Gummerus 2011.

Suomalaisia innovaatioita käsittelee ja avaa innovaation käsitettä ymmärrettävällä tavalla sekä tarjoaa lukijalleen uuden näkökulman lähimenneisyyden tarkasteluun. Kirjaan valikoidut 150 esimerkkiä kertovat suomalaisen yhteiskunnan, yrityksen ja yksilön kekseliäisyydestä sekä kyvystä kehittää omaa työtään ja ympäröivää yhteiskuntaa. Monet esimerkeitä ovat niin arkipäiväisiä, että nykyihmisen on vaikea ajatella kuinka vallankumouksellisia ne ovat omana aikanaan olleet.

Näinhän se olikin...

Suomalaisia innovaatioita on myös katsaus suomalaiseen yhteiskunta-, talous- ja teollisuushistoriaan. Esi- telyjen innovaatioiden lisäksi kirja tarjoaa nopeat katsaukset jokaisen vuosikymmenen historiaan. Ammattihistorioitsijalle kirja tuskin tarjoaa uusia elämyksiä, mutta jo normaalin sanomalehdenlukijan olettaisi ajattelevan monta kertaa tyytyväisenä, että ”noinhan se menikin, nyt minä taas muistan...”.

Helppolukuisen tekstin lyhyen mitan vuoksi on ehkä jouduttu vettä mutkia suoriksi. Esimerkiksi vuoden 1952 Helsingin kesäolympialaiset kohensivat varmasti suomalaista kollektiivista itsetuntoa, mutta voiko perustellusti sa-

noa, että hyvin järjestetyt olympialaiset vahvistivat Suomen poliittista asemaa idän ja lännen sillanrakentajana?

Innovaatiot esitellään vuosikymmenittäin ja jokainen vuosi kerrallaan. Vuosiluvut ovat selkeästi näkyvissä ja lukija pystyy helposti hakemaan tietoa. ”Rapalat ja hetekat” löytyvät kätevästi 1930-luvulta, ”tolut ja tetanukset” 1950-luvulta.

Tyylikästä, selkeää ja elämänmakuista

Kirjan kieli on helppolukuista ja miellyttävää. Mainio kieliasu yhdessä onnistuneen taiton ja runsaan kuvituksen kanssa tekevät lukokokemuksesta nautittavan.

Kirjoittajien ratkaisu ottaa mukaan myös innovaatioita, jotka eivät ole kestäneet ajan hammasta, lisää kirjan tyylikkyyttä, uskottavuutta ja elämänmakuisuutta. Joskus innovaatiot ovat olleet edellä aikaansa eikä niille ole syntynyt kysyntälähtöisiä markkinoita. Joskus kotimainen tuote on jäänyt kansainvälisen kilpailun hautaamaksi, kuten kävi turkulaiselle Kullervo-traktorille. Joskus ne ovat olleet suorastaan myrkyllisiä. DDT todettiin tehokkaaksi hyönteisten torjunnassa, mutta sen haittaikutukset todettiin vasta vuosikymmeniä myöhemmin. Kun DDT:n käyttö myöhemmin kiellettiin lailla, jouduttiin Vihtavuori Oy:n tehokas *Täystuho*-hyönteismyrkky vetämään markkinoilta.

Naiset ja lapset vahvemmin esille

Kirjassa ei väitetä, että se olisi kattava katsaus suomalaisiin innovaatioihin. Johdannossa todetaan, että ”Suureksi osaksi tiedot esiteltävistä innovaatioista perustuvat VTT:llä

ylläpidettävään tietokantaan suomalaisista innovaatioista (SFINNO)”. Monia loistavia innovaatioita on varmasti jäänyt mainitsematta erilaisten rajausten ja kriteerien vuoksi. Kiinnostavuus on ollut päällimmäinen rajausperuste. Ehkä näitä rajoituksia olisi voinut esitellä tarkemmin kirjan alussa?

Ulkomailla kauan asuneena tulee (ehkä idealistisestikin) ajatella, että lapsia koskevat innovaatiot ovat jotain erityisen suomalaisia. Keski-Euroopassa lapset joutuvat elämään aikuisten maailmassa, aikuisten infrastruktuureissa ja aikuisten ehdoilla. Siksi esimerkiksi rovaniemeläisen Lappset-yrityksen lasten tarpeita, turvallisuutta ja ergonomiaa silmälläpitäen suunniteltujen leikkipaikkojen ja -kenttien mukanaolo olisi ollut perusteltua.

Toinen maailmalla usein esille tuleva suomalainen käyntikortti, sukupuolten välinen tasa-arvo, olisi ansainnut tulla näkyvimmin esitellyksi. Naisten äänioikeus ei mahdu mukaan kirjan aikarajauksen vuoksi. Joku toinen suomalaisen naisen oikeus – esimerkiksi taloudellinen itsenäisyys ja oikeus omaan palkkaan ja pankkitiliin – olisi ollut arvokas lisä teoksen innovaatiopespekttrin täydentämiseksi. Ilman tällaisia, nykyään itsestään selviltä tuntuvia asioita suomalaisen naisen vahva rooli yhteiskunnassamme olisi ollut aivan toisenlainen. Neuvola-järjestelmä vuodelta 1926, äitiysavustuspakkaus vuodelta 1937 ja maksuton kouluruokailu vuodelta 1943 tulevat ansiokkaasti mainituiksi ja ansaitsevat eittämättä paikkansa kirjan sivuilla.

Suomalaisia innovaatioita on mielenkiintoinen ja ansiokas kat-

saus suomalaisen kekseliäisyyden ja yrittäjyyden historiaan. Kirja tarjoaa perinteisistä historiakirjoista tai yrityshistorioista erottuvan näkökulman menneisyytemme tarkasteluun ja onnistuu valottamaan maamme itsenäisyyden aikaa innovaatiot lähtökohtanaan. Lähdeviitteet jokaisen innovaatioesittelyn perässä ja kirjallisuusluettelo ohjaavat lukijaa lisätiedon lähteille.

Kirjoittaja on valtiotieteiden maisteri ja EU-tiedeasiantuntija.

TIEDEKIRJA KIRKKOKATU 14

**Avoimna ma klo 10–17,
ti–pe klo 10–16.30
www.tiedekirja.fi**

